

dr Marlena Jankowska
Katedra Prawa Cywilnego
i Prawa Prywatnego Międzynarodowego
Wydział Prawa i Administracji
Uniwersytet Śląski w Katowicach
ul. Bankowa 11b, 40-007 Katowice

AUTOREFERAT

**sporządzony dla celów postępowania habilitacyjnego,
przedstawiający opis dorobku i osiągnięć naukowych oraz charakterystykę osiągnięcia
naukowego w rozumieniu art. 16 ust. 2 ustawy z dnia 14 marca 2003 roku o stopniach
naukowych i tytule naukowym oraz o stopniach i tytule naukowym w zakresie sztuki
(t.j. Dz.U. z 2016 r., poz. 882 ze zm.)**

I. Wstęp

Zgodnie z art. 18a ust. 1 ustawy z dnia 14 marca 2003 roku o stopniach naukowych i tytule naukowym oraz o stopniach i tytule naukowym w zakresie sztuki (t.j. Dz.U. z 2016 r., poz. 882 ze zm.), jak również § 12 ust. 2 pkt 2) rozporządzenia Ministra Nauki i Szkolnictwa Wyższego z dnia 26 września 2016 roku w sprawie szczegółowego trybu i warunków przeprowadzania czynności w przewodzie doktorskim, w postępowaniu habilitacyjnym oraz w postępowaniu o nadanie tytułu profesora (Dz.U. z 2016 r., poz. 1586), składam niniejszy autoreferat sporządzony dla celów postępowania habilitacyjnego, przedstawiający charakterystykę osiągnięcia naukowego w rozumieniu art. 16 ust. 2 wskazanej wyżej ustawy, a także zwięźle omówienie moich pozostałych osiągnięć i dorobku naukowego.

II. Posiadane dyplomy, stopnie naukowe

Dyplom magistra prawa uzyskałam 8 maja 2006 r. roku na Wydziale Prawa i Administracji Uniwersytetu Śląskiego w Katowicach, broniąc w Katedrze Prawa Cywilnego i Prawa Prywatnego Międzynarodowego pracę magisterską zatytułowaną: *Prawo do ojcostwa dzieła i jego ochrona*, napisaną pod kierunkiem prof. dr. hab. Wojciecha Kowalskiego.

Po studiach magisterskich, w październiku 2006 roku, podjęłamienne stypendialne studia doktoranckie w Katedrze Prawa Cywilnego i Prawa Prywatnego Międzynarodowego na Wydziale Prawa i Administracji Uniwersytetu Śląskiego w Katowicach. Stopień doktora nauk

prawnych został mi nadany uchwałą Rady Wydziału Prawa i Administracji Uniwersytetu Śląskiego w Katowicach w dniu 29 czerwca 2010 roku, po obronie pracy doktorskiej zatytułowanej: *Autor i prawo do autorstwa*. Promotorem dysertacji był prof. dr hab. Wojciech Kowalski, natomiast recenzentami w przewodzie doktorskim – prof. dr hab. Ryszard Markiewicz oraz prof. dr hab. Ewa Rott-Pietrzyk. Na podstawie dysertacji doktorskiej opublikowałam monografię o tym samym tytule w wydawnictwie Wolters Kluwer, która została nagrodzona przez Rektora Uniwersytetu Śląskiego w 2012 roku Nagrodą Indywidualną III Stopnia za działalność naukowo-badawczą.

Od dnia 3 sierpnia 2010 r. współpracuję z kancelarią „Pawełczyk&Szura”. Od dnia 27 listopada 2013 r., kiedy to uzyskałam wpis na listę adwokatów przy Izbie Adwokackiej w Katowicach, wykonuję zawód adwokata.

III. Informacja o dotychczasowym zatrudnieniu w jednostkach naukowych

Po uzyskaniu stopnia doktora nauk prawnych, od 7 października 2010 r. jestem zatrudniona w Katedrze Prawa Cywilnego i Prawa Prywatnego Międzynarodowego Uniwersytetu Śląskiego w Katowicach jako adiunkt, gdzie pracuję nieprzerwanie do dziś. Szerzej moją działalność dydaktyczną przedstawiam w załączniku nr 3 do wniosku o wszczęcie postępowania habilitacyjnego.

IV. Wskazanie osiągnięcia, o którym mowa w art. 16 ust. 2 ustawy z dnia 14 marca 2003 r. o stopniach naukowych i tytule naukowym oraz o stopniach i tytule naukowym w zakresie sztuki

IV.1. Wprowadzenie

Moje dotychczasowe zainteresowania naukowo-badawcze koncentrują się wokół prawa własności intelektualnej, prawa cywilnego materialnego oraz prawa gospodarczego i handlowego. W początkowym okresie po uzyskaniu stopnia doktora rozwijałam moje badania w obszarze autorskich praw osobistych, które skupione były na instytucji ghostwritingu oraz autorstwa i prawa do autorstwa w krajach azjatyckich. Nadto, moje naukowe pole badawcze wypełnione było zagadnieniami z zakresu uwarunkowań prawnych funkcjonowania przedsiębiorstw przesyłowych. Z tego okresu pochodzą liczne publikacje, w tym komentarze do ustaw, poświęcone umowom sektora przesyłowego, instytucji służebności przesyłu oraz powiązanym zagadnieniom z zakresu prawa energetycznego jak też gospodarczego i handlowego.

Obecnie najważniejszy nurt moich badań naukowych, stanowiący zasadniczą część mojego dorobku naukowego, który przedstawiam do oceny, w tym wskazuję jako osiągnięcie naukowe stanowiące znaczny wkład w rozwój danej dyscypliny naukowej w rozumieniu art. 16 ustawy z dnia 14 marca 2003 r., stanowi problematyka autorskoprawna map cyfrowych, której poświęciłam monografię oraz cykl publikacji. Monografia *Charakter prawny map cyfrowych* odgrywa istotną rolę wśród moich osiągnięć naukowych, gdyż przedstawia systemowo i syntetycznie szereg zagadnień prawnych towarzyszących tworzeniu map w środowisku cyfrowym oraz korzystaniu z danych cyfrowych, a nieopisanych dotychczas kompleksowo zarówno w literaturze polskiej, jak i światowej.

Badania prowadzone na potrzeby przygotowania niniejszej monografii, zwieńczone zresztą licznymi postulatami *de lege ferenda*, mogły zostać przeprowadzone szeroko i dogłębnie dzięki licznym kwerendum zagranicznym odbytym przeze mnie w okresie od 2012 do 2015 r., w takich ośrodkach jak Max Planck Institut für Geistiges Eigentum, Wettbewerbs- und Steuerrecht, Monachium (Niemcy), World Intellectual Property Organization (WIPO), Genewa (Szwajcaria), Technische Universität Wien, Wiedeń (Austria), University Nebraska Lincoln, College of Law, US (Stany Zjednoczone) oraz University of California Los Angeles (UCLA), Los Angeles (Stany Zjednoczone). Nadto, moje badania naukowe spotkały się z zainteresowaniem Rządu Australii, który w roku akademickim 2016/2017 ufundował dla mnie 4-miesięczny pobyt badawczy w University of Technology Sydney (Australia), gdzie przebywałam jako naukowiec wizytujący w ramach *Endeavour Research Fellowship*.

Inspiracją dla podjęcia badań w obszarze uwarunkowań autorskoprawnych tworzenia i udostępniania map cyfrowych były liczne publikacje należące do dziedziny nauk technicznych poświęcone rozwojowi nowych technologii geolokalizacyjnych, geoinformacji oraz konceptowi społeczeństwa geoinformacyjnego, w których na zasadzie dogmatu przyjmowano, że systemy informacji przestrzennej (*geographical information system*, w skrócie GIS) oraz mapy cyfrowe objęte są ochroną prawa autorskiego. Ta, niezwykle ogólna, konstatacja jak też brak całościowego opracowania w literaturze prawniczej poświęconego kartografii cyfrowej stały się dla mnie przyczynkiem do zbadania problematyki mapy cyfrowej w świetle prawa autorskiego i przedstawienia jej na tyle szeroko i wielopłaszczyznowo, by ustalić, w jaki sposób fenomen mapy cyfrowej kwestionuje znane nam koncepcje i mechanizmy działania prawa własności intelektualnej. Wiele zagadnień omawianych w niniejszej monografii ma charakter pionierski w nauce prawa, a składają się na nie przedstawienie etapów technologicznej obróbki warstw mapy cyfrowej mające znaczenie dla subsumpcji przepisów

prawa autorskiego, pogłębiona analiza autorskoprawna danych rastrowych i wektorowych map cyfrowych, ochrona prawna sygnału nadawanego z satelity zawierającego dane, analiza przesłanek ochrony cyfrowych baz danych w kontekście analizy budowy mapy cyfrowej, czy istniejące na świecie mechanizmy licencjonowania przestrzennych danych cyfrowych. Monografia zawiera nie tylko analizę statusu mapy jako utworu w rozumieniu prawa autorskiego, ale też uwzględnia problem kwalifikacji mapy jako informacji publicznej i materiału urzędowego, oraz ponownego ich wykorzystania w sektorze komercyjnym. Dotychczasowe publikacje na ten temat ograniczały się do przedstawienia któregoś z tych dwóch aspektów, natomiast nie łączyły ich ze sobą.

Ponadto, także na płaszczyźnie prawa energetycznego oraz gospodarczego i handlowego moje opracowania odnosiły się często do kwestii pionierskich w nauce prawa, w tym obejmowały prawne zdefiniowanie kontraktów długoterminowych w energetyce, wykładnię pojęcia „koszt energii elektrycznej” na gruncie prawa energetycznego, nabywanie akcji własnych w ramach przymusowego odkupu akcji na podstawie art. 418¹ k.s.h. oraz instytucję akcji jednogroszowych. W obszarze prawa własności intelektualnej podjęłam także prace nad zagadnieniami, które nie były dotychczas przedmiotem analizy w doktrynie prawa polskiego, ewentualnie stały się przedmiotem jedynie zdawkowego wzmiankowania w literaturze światowej, takimi jak tranzyt i kontrola graniczna towarów naruszających prawa własności intelektualnej oraz podmiotowość prawna i usytuowanie prawne sztucznej inteligencji.

Na mój dorobek naukowy opublikowany po uzyskaniu stopnia doktora nauk prawnych łącznie składa się 91 **opublikowanych pozycji**, obejmujących 27 **pozycji książkowych**, w tym 4 monografie (w tym 3 współautorskie), współredakcja i współautorstwo 3 utworów zbiorowych, oraz 20 opracowań stanowiących rozdział lub część pracy zbiorowej, 35 **artykułów naukowych**, 8 sprawozdań z konferencji oraz 20 publikacji w prawniczej lub branżowej geodezyjno-kartograficznej prasie popularno-naukowej. Wśród nich 25 publikacji to pozycje anglojęzyczne. Jednocześnie przyjęte do druku są 4 pozycje. Nadto, w tym okresie wzięłam udział w 43 konferencjach naukowych, wygłaszając 21 referatów.

Zwieńczeniem części mojej dotychczasowej aktywności naukowej, przejawiającej się m.in. licznymi wystąpieniami oraz współredakcją i współautorstwem trzech książek poświęconych zagadnieniom geoinformacji i sztucznej inteligencji, było powołanie, m.in. z mojej inicjatywy, fundacji Instytut Własności Intelektualnej z siedzibą w Katowicach

działającej *pro publico bono*. W ramach tego przedsięwzięcia jako prezes zarządu nawiązuję liczne kontakty krajowe i zagraniczne celem szerzenia kanałów wymiany naszych badań naukowych. Warto wspomnieć, że w dniu 29 lipca 2017 r. podpisałam porozumienie o współpracy z Chinese-German Institute for Intellectual Property at Huazhong University of Science and Technology/ HUST (Chiny) mające na celu utworzenie Sino-European Institute for Intellectual Property. W związku z powyższym, otrzymałam status naukowca wizytującego (*Visiting Research Fellow*) przy Chinese-German Institute for Intellectual Property at Huazhong University of Science and Technology/ HUST (Chiny) na okres od lipca 2017 do lipca 2020 r.

IV.2. Monografia pt. *Charakter prawny mapy cyfrowej*, Wolters Kluwer Warszawa 2017

Charakter prawny mapy cyfrowej, Wydawnictwo Wolters Kluwer, Warszawa 2017, ss. 630 (monografia), ISBN 978-83-8107-546-6

Recenzent wydawniczy: prof. zw. dr hab. Ryszard Markiewicz, dr Ewa Laskowska

Monografia *Charakter prawny mapy cyfrowej* stanowi pierwsze w piśmiennictwie polskim i zagranicznym kompleksowe omówienie problematyki autorskoprawnej mapy cyfrowej. Zawiera ona pogłębioną analizę istniejącego stanu prawnego w Polsce na tle porównawczoprawnym wraz z ukazaniem aspektów praktycznych i technologicznych stosowania prawa, które towarzyszą stanom faktycznym powiązanim z tworzeniem, korzystaniem i udostępnianiem map cyfrowych oraz danych przestrzennych. Pozwala to na uznanie mojej monografii za wyczerpujące źródło wiedzy w zakresie objętym przedmiotem badań.

Problematyka monografii nie pozostaje bez znaczenia na przyjęte w niej metody badawcze. Uwzględnivszy fakt, że instytucje mapy cyfrowej i danych przestrzennych oraz powiązane z nimi zagadnienia niosą ze sobą wiele nowych i aktualnych problemów stosowania prawa nie tylko w wymiarze polskiego prawa autorskiego, lecz także w ujęciu europejskim i międzynarodowym, zastosowałam pluralizm metod badawczych: dogmatyczną, historyczną oraz porównawczoprawną. Posłużenie się kilkoma metodami prawniczymi zintensyfikowało szansę na jeszcze bardziej kompleksowe przedstawienie podjętego tematu. W oparciu o metodę dogmatyczną wyodrębniłam obowiązujące regulacje prawne, nakreśliłam i zdefiniowałam

właściwe pojęcia, dokonałam stosownej argumentacji i wykładni prawa oraz opracowałam postulaty *de lege ferenda*. Metoda ta została wsparta metodą historyczną. O ile prawo stanowi zjawisko społeczne, to prawo autorskie szczególnie pozbawione byłoby podwalin i logicznej argumentacji bez uwzględnienia historycznych, społecznych i politycznych uwarunkowań jego stosowania, i to od zamierzchłych epok po obecną chwilę. Socjologiczno-psychologiczna płaszczyzna badania otoczenia faktycznego i technologicznego rozwoju kartografii cyfrowej istotnie stanowi podstawę dla zrozumienia fenomenu tego zjawiska, jak też dla uregulowania zasad korzystania z map, systemów informacji przestrzennej oraz udostępniania przestrzennych danych cyfrowych (geodanych). Pozwala wreszcie dostrzec, że mapa cyfrowa jest nie tylko wytworem nowych technologii, ale także wytworem kulturowym.

Współcześnie, podejmowanie badań z zakresu prawa własności intelektualnej nie może jednakże być oparte jedynie na analizie dogmatycznej i historycznej obowiązujących w danym kraju regulacji. Miarodajne dla danej instytucji lub zjawiska regulacje prawne, zwłaszcza te obejmujące nieistniejące wcześniej zjawiska technologiczne - i z uwagi na to będące nierzadko przedmiotem debaty/regulacji na szczeblu międzynarodowym -, powinny być projektowane z ostrożnością i z uwzględnieniem tła komparatystycznego. Nie sposób bowiem powziąć głębszą refleksję bez uwzględnienia argumentacji, na jakiej wsparte jest stosowanie prawa w innych prawodawstwach. Dla dyskursu komparatystycznego istotne znaczenie ma także to, że choć zręby prawa autorskiego są w wielu krajach osadzone na podobnych założeniach, to różnią się one w istotnych detalach. Problematyka osadzenia ochrony i zasad korzystania z przestrzennych danych cyfrowych w systematyce prawa stała się w ostatnim czasie przedmiotem szczególnego zainteresowania na arenie europejskiej i międzynarodowej, i to w ujęciu wielowymiarowym. W Europie, pierwsze dyskusje w powyższym obszarze, rozpoczęły się wraz z przyjęciem dyrektywy 2007/2/WE¹, która na gruncie prawa polskiego była implementowana poprzez przyjęcie ustawy z dnia o infrastrukturze informacji przestrzennej². Problematyka autorskoprawna mapy cyfrowej znalazła się w orbicie zainteresowania nauk geoinformatycznych i prawa kosmicznego. Była ona między innymi sygnalizowana przy okazji wdrażania programów Galileo i EGNOS, rozwijanych w ramach strategii „Europa 2020”. W pkt. 5.6 *Zielonej księgi w sprawie zastosowań nawigacji satelitarnej*, z dnia 8 grudnia 2006 r., wyrażono obawę, iż ochrona praw autorskich może być

¹ Dyrektywa 2007/2/WE Parlamentu Europejskiego i Rady z dnia 14 marca 2007 r. ustanawiająca infrastrukturę informacji przestrzennej we Wspólnocie Europejskiej (INSPIRE), Dz.U.UE. 2007 r., L 108/1, dalej jako: dyrektywa INSPIRE.

² Ustawa z dnia 4 marca 2010 r. o infrastrukturze informacji przestrzennej, Dz.U. 2017 r., poz. 1382, tekst jedn., dalej jako: u.i.i.p.

również istotna w pewnych dziedzinach, szczególnie jeśli chodzi o przetwarzanie sygnałów i treść sygnałów, w związku z czym zadano pytanie o to, czy istniejące przepisy ochrony własności intelektualnej dają pewność, że innowatorzy będą mogli odnosić korzyści ze swojej działalności, umożliwiając jednocześnie użytkownikom korzystanie z tych innowacji³? Powyższe pytanie sprowadziłam w swej rozprawie habilitacyjnej do cząstkowego pytania badawczego zadanego w mojej pracy, czy sygnały oraz zdjęcia satelitarne lub ich treść są chronione prawem autorskim, czy współtworzą utwór w rozumieniu prawa autorskiego (jeśli tak, to jaki) i na jakich zasadach powinny być udostępniane. Rząd RP poprzez Komitet Europejski Rady Ministrów z dnia 2 marca 2007 w dokumencie z dnia 2 marca 2007 r. wskazał przy tej okazji, że niezbędna jest analiza stanu prawnego ochrony własności intelektualnej sektora kosmicznego, mając na względzie relatywnie tani dostęp użytkowników do innowacji⁴. Wydanie mojej monografii nadto nakłada się na prowadzone w UE w ramach *Digital Single Market Free Flow of Data Initiative*⁵ konsultacje co do zasadności objęcia ochroną prawną danych. I choć, inicjatywa ta spotkała się w ostatnim czasie nie tylko ze sporym zainteresowaniem międzynarodowej doktryny prawa autorskiego, co także z ożywioną dyskusją nad możliwością objęcia danych ochroną prawną, to należy podkreślić, że moja monografia nie miała na celu wpisać się w powyższy dyskurs w zakresie analizy prawnej danych przestrzennych. Przyczynkiem do prac nad monografią stała się moja własna refleksja nad paradygmatami prawa autorskiego mającymi skutecznie zapewniać ochronę twórcy dzieła powstającego w technologii cyfrowej. Badania na tym polu rozpoczęłam znacznie wcześniej, zanim ustawodawca europejski podjął zaawansowane prace legislacyjne mające na celu wprowadzenie w przyszłości nowych regulacji dla produktów i usług społeczeństwa informacyjnego.

Niemniej jednak, trwająca obecnie dyskusja w powyższym obszarze potwierdza to, że sięgnięcie po metodę prawnoporównawczą podczas przygotowywania monografii stało się nie tyle niezbędne, co oczywiste. Cel, jaki przyświecał doborowi systemów referencyjnych był przy tym taki, by ukazać w zwięzły sposób istniejące metody regulacji w różniących się między

³Zielona księga w sprawie zastosowań nawigacji satelitarnej, KOM (2006) 769, Bruksela, 8.12.2006 r., zob. http://www.europarl.europa.eu/meetdocs/2004_2009/documents/com/com_com%282006%290769_/com_com%282006%290769_pl.pdf, s. 14.

⁴ Stanowisko przyjęte przez Komitet Europejski Rady Ministrów z dnia 2 marca 2007 r., tekst dostępny na stronie <http://www.pjit.org.pl/documents/10181/20765/6227.pdf>.

⁵ Komunikat Komisji do Parlamentu Europejskiego, Rady, Europejskiego Komitetu Ekonomiczno-Społecznego i Komitetu Regionów „Tworzenie Europejskiej Gospodarki opartej na danych”, COM (2017) 9 final, 10.01.2017 r. Bruksela; Dokument Roboczy Służb Komisji dotyczący swobodnego przepływu danych oraz nowo powstałych kwestii związanych z europejską gospodarką opartą na danych, SWD (2017) 2 final, 10.01.2017 r. Bruksela.

sobą porządkach prawnych. Stąd też nie ukazałam tych samych systemów prawnych w każdym kolejnym rozdziale, lecz zdecydowałam się na opis jednostkowych rozwiązań leżących w wachlarzu możliwych do przyjęcia koncepcji prawnych, chcąc uniknąć powierzchownej lub nadmiernej analizy komparatystycznej. Selekcja opisanych rozwiązań prawnych została dokonana kierując się znajomością najbardziej znanych rozwiązań prawnych, które powszechnie są dyskutowane w literaturze technicznej z zakresu geoinformacji. W monografii nie postawiłam sobie za cel syntezy opisywanych kwestii, lecz ukazanie rozwijających się w społeczeństwach geoinformacyjnych należących do różnych kultur prawnych problemów prawnych, które często okazywały się być podobne, o ile nie tożsame. W trakcie badań poszukiwałam funkcjonalnie ekwiwalentnych reguł lub zaproponowałam przyjęcie takowych. Z uwagi na złożoność zagadnień omawianych w monografii, świadomie uciekałam od analizy prawa obcego na poziomie deskryptywnym, na rzecz poszukiwania przykładów zastosowania badanych norm prawa obcego w orzecznictwie. Mając na uwadze, że wiele kwestii prawnych towarzyszących mapom nie doczekało się jeszcze regulacji prawnej, podjęłam próbę interpretacji prawa na poziomie presupozycji w nadziei odnalezienia nadrzędnych zasad i wartości, którymi kierują się wybrani ustawodawcy lub będą się kierować regulując w przyszłości zagadnienia z zakresu własności intelektualnej w sektorze geoinformacji i kosmicznym.

Przedmiotem monografii było dokonanie krytycznej analizy istniejącej regulacji prawa autorskiego, spod ochrony której uciekają systemy informacji przestrzennej i dane przestrzenne. Analiza ta miała na celu ukazanie wad ram konstrukcyjnych wybranych instytucji, usunięcie których mogłoby przyczynić się do szerszej, a nade wszystko pewniejszej, ochrony tychże dóbr. Między innymi, poddałam w wątpliwość powszechnie przytaczaną w międzynarodowej literaturze prawniczej tezę, jakoby ochrona GIS była pewniejsza na gruncie systemów prawa europejskiego niż systemów anglosaskich, z uwagi na istniejącą unijną regulację ochrony baz danych. Brak rzeczywistej ochrony na podstawie dyrektywy 96/9/WE⁶ prowadziłby do zrównania pozycji prawnej GIS w systemie prawa kontynentalnego jak i anglosaskiego, co uzasadniałoby potrzebę dokonania dogłębnej analizy komparatystycznej w poszukiwaniu rzeczywistego reżimu ochrony GIS i geodanych, co też uczyniłam. Jednocześnie systematyka pracy została ściśle podporządkowana realizacji tego celu. Nadto, by pokazać ewolucję utworu kartograficznego oraz środowiska, w jakim powstaje, najpierw konsekwentnie ukazałam instytucję mapy analogowej w doktrynie i orzecznictwie, by

⁶ Dyrektywa 96/9/WE Parlamentu Europejskiego i Rady z dnia 11 marca 1996 r. w sprawie ochrony prawnej baz danych, Dz.U.UE. 1996 r., L 077/20, dalej jako: dyrektywa 96/9/WE.

kolejno przełożyć istniejące założenia i dogmaty w obszarze prawa autorskiego względem mapy analogowej na fenomen mapy cyfrowej.

W I rozdziale obszernie przedstawiłam koncepcje społeczeństwa geoinformacyjnego, cyberkartografii, systemów informacji przestrzennej i mapy cyfrowej. Zważywszy, że badana problematyka nie ma charakteru jednoznacznie prawnego lub technicznego, ale interdyscyplinarny, postanowiłam analizę prawną rozpocząć od przybliżenia istniejącej w naukach geoinformacyjnych tzw. piramidy aksjologicznej (dane-informacja-wiedza-mądrość), by kolejno podjąć próbę osadzenia jej w prawie cywilnym (w tym autorskim). Zabieg taki na gruncie nauk prawnych stanowi pewną nowość w próbie niestandardowego podejścia do reżimów prawnych czy kwalifikacji autorskoprawnych. Celem zaadoptowania piramidy aksjologicznej na potrzeby analizy prawnej pokusiłam się o stworzenie relacji dane-informacja-interpretacja. Koncepcja ta została przygotowana przeze mnie w trakcie prowadzenia badań ujawniających wielość niejednorodnych kategorii pojęciowych i próby ich systematyzowania, jak też przekładania ich na język prawa. Idea przybliżania poglądów i konstrukcji rozwijanych w różnych dziedzinach staje się współcześnie niezmiernie ważna, pozwala w istocie syntezywać ustalenia i ustalać kierunki dalszej analizy, nawet jeżeli pochodzą one z różnych dziedzin nauki. Nadrzędnym celem w trakcie prowadzenia badań było uniknięcie izolacji pojęciowej i konstrukcyjnej rozważań prowadzonych na tle prawa autorskiego względem dziedzin nauk rozwijających nowe technologie w kartografii. Nie jest przy tym możliwe, by stworzyć pełny obraz dokonujących się zmian technologicznych i uchwycić zarazem ich znaczenie z perspektywy prawa autorskiego bez należytego zagłębienia się w zjawiska opisywane i analizowane w literaturze technicznej. Istniejąca i tak izolacja w relacji prawa i nowych technologii, sprawia, że pojęcie mapy cyfrowej nie tylko nie jest używane w literaturze prawniczej, lecz zrozumienie jego fenomenu wywołuje wiele trudności po stronie przedstawicieli doktryny prawa autorskiego.

W pierwszej kolejności ukazałam ewolucję nośników mapy oraz środowiska jej tworzenia. Jednakże o ile przejście z prostych form wyrazu (np. drewno) na nowocześniejsze (papier) następowało automatycznie i bez znaczenia dla kwalifikacji autorskoprawnej, to przeniesienie mapy papierowej w świat cyfrowy przyniosło wątpliwości i trudności w jednoznacznej ocenie nowej technologii oraz subsumpcji przepisów prawa.

Znaczną część pracy koncepcyjnej nad badaną tematyką zajęła mi próba zrozumienia, co należy rozumieć pod pojęciem mapy cyfrowej, jak ona funkcjonuje, z jakich elementów się

składa, jak też, jak przekłada się to na oceny i kwalifikacje w sferze prawa autorskiego. Przybliżenie wiedzy technicznej było niezbędne dla zarysowania punktu odniesienia dla dalszych dywagacji prawniczych, w tym stanowiło punkt wyjścia dla zrozumienia fenomenu mapy cyfrowej i w ślad za tym subsumpcji przepisów prawa autorskiego. Tak też, po obszernej analizie tematu ustaliłam na potrzeby podjętej tematyki autorską definicję prawniczą mapy cyfrowej, zgodnie z którą mapa cyfrowa stanowi najczęściej rezultat funkcjonowania systemu GIS, w ramach którego substrat mapowy (w postaci plików rastrowych i wektorowych) jest wizualizowany (za pomocą odpowiedniego oprogramowania), by stworzyć konglomerat danych. Dotychczas, w literaturze światowej odnotowano jedną techniczną definicję mapy [ISO 19128:2005 (PN-EN ISO 19128:2010)] oraz jedną legalną wprowadzoną w 2009 r. w akcie stanu Indiana, *Access to Public Records Act* (Indiana Code 5-14-3-2(d)). Dostarczyły one na początku prowadzonej analizy zobrazowania dla tego, jak rozmaicie pojęcie to jest rozumiane i ujmowane.

Z prowadzonych badań wynika, że o ile ostatnimi czasy dokonana się rewolucja kartograficzna, która od pewnego czasu jest obudowywana odpowiednimi ramami technicznymi (np. normy ISO), o tyle rzadko ustawodawcy dostrzegają przy tym potrzebę tworzenia towarzyszących im odpowiednich ram prawnych. W monografii ważną część rozważań stanowiło zatem wykazanie doniosłości stworzenia odpowiednich ram prawnych, które nie tylko mają gwarantować interoperacyjność techniczną i funkcjonalną, ale nade wszystko interoperacyjność prawną, w tym zwłaszcza w sferze międzynarodowego prawa autorskiego. Ujednolicony reżim autorskoprawny ma stanowić jeden z filarów ram koncepcyjnych dla interoperacyjności, w których mieszczą się: reżim autorskoprawny, jakość danych, metadane, standardy, modele biznesowe, wspólna architektura, autoryzacja i edukacja.

W rozdziale II przedstawiłam rys porównawczoprawny rozwoju myśli autorskoprawnej odnośnie do mapy analogowej stawiając u progu swych rozważań pytanie takie, czy mapa analogowa stanowi utwór, a jeśli tak to jaki. Przybliżyłam historycznoprawne uwarunkowania objęcia mapy analogowej ochroną prawa autorskiego opierając się na analizie systemów anglosaskich i wybranych systemów prawa kontynentalnego, na przykładzie Austrii i Niemiec. Zdając sobie wprawdzie sprawę z tego, że systemy anglosaskie zbudowane są na innych przesłankach, co jest zwłaszcza widoczne na gruncie prawa amerykańskiego, uznałam jednak, że wielość i szczegółowość rozważań tam prowadzonych względem mapy analogowej i cyfrowej wymaga uwzględnienia. Jest tak, gdyż jak wykazałam w monografii, jurysprudencja polska, w przeciwieństwie do tej poprzedniej, nie może pochwalić się łąčeniem rozważań na

gruncie prawa i technologii. Sądy polskie nie poświęcają wiele miejsca próbie zrozumienia procesu twórczego w kartografii celem przełożenia go następnie na stosowanie autorskoprawnych przesłanek twórczości i indywidualności. W orzecznictwie amerykańskim notującym od początku XIX w. szereg spraw sądowych związanych z ochroną map i danych mapowych, w tym pomiarów, wykształciło się tymczasem wiele testów pozwalających wyznaczać granicę między elementami twórczymi i nietwórczymi mapy uwzględniających powyższe. Zamysł prowadzenia przeze mnie rozważań na tym polu był przy tym taki, by najpierw pokazać istniejący poziom szczegółowości badania tworzenia mapy na kanwie doktryny prawa i orzecznictwa w systemie anglosaskim i kontynentalnym. Refleksje tam poczynione skonfrontowano z praktycznym wymiarem tworzenia mapy analogowej (tzw. gramatyka kartografii), celem ponownego prześledzenia i opisanie elementów twórczych mapy cyfrowej.

Wprawdzie, zarówno w konwencji berneńskiej jak i w ustawach krajowych, mapa zamieszczana jest w katalogu zawierającym przykładowe wyliczenie kategorii dzieł objętych ochroną. W świetle brzmienia fragmentu art. 2 ust. 1 konwencji berneńskiej, zgodnie z którym ochronie podlegają „ilustracje, mapy geograficzne, plany, szkice i dzieła plastyczne dotyczące geografii, topografii, architektury lub innych nauk”, pojawiła się niemniej jednak wątpliwość w doktrynie światowej czy wyliczone kategorie dzieł pozostają względem siebie w relacji wyłączenia czy krzyżowania. To też skłoniło mnie do postawienia pytania, jak szeroki zakres przedmiotowy można przypisać pojęciu „utworu kartograficznego” w art. 1 ust. 2 pkt. 1) polskiego pr.aut.⁷, w tym czy mieści się w nim także desygnat mapy cyfrowej.

Co znamienne, chociaż mapa często uważana jest w doktrynie światowej za kompilację, to jednak uznaje się ją bardziej za dzieło artystyczne (zbliżone do plastycznego), niż literackie. Z łatwością dostrzec można jej *mieszany* charakter, który ujawnia się już w samym jej opisie, gdy wskazuje się, że sfera narracyjna jest jedynie wykorzystywana do „rysowania słownych obrazów świata”. Niemniej jednak w doktrynie i orzecznictwie prawa polskiego rozważania w zakresie mapy analogowej prowadzą do przeciwstawnej konstatacji, że jest to dzieło piśmiennicze. Wzbudziła ona moje wątpliwości i dała asumpt do przeanalizowania argumentów dla takiej kwalifikacji. Rozważania te, uzupełnione wykładnią historyczną

⁷ Ustawa z dnia 4 lutego 1994 r. o prawie autorskim i prawach pokrewnych, Dz.U. 2017 r., poz. 880, tekst jedn., dalej jako: pr.aut.

i systemową, pozwoliły mi postawić postulat *de lege ferenda*, by zmienić formułę legislacyjną przyjętą w art. 1 pr. aut. oraz zaproponowałam nowe jego brzmienie.

Dalej wykazano, że kwestia możliwości komercjalizacji danych, informacji i materiałów urzędowych przez podmioty publiczne stanowi stały element debaty poświęconej dziełom cyfrowym w doktrynie zagranicznej. Będąc zwolenniczką zasady komercjalizacji dóbr niematerialnych, w tym także tych publicznych, z aprobatą przyjęłam rozwiązania zaproponowane na gruncie § 5 ust. 1 i 2 niemieckiego prawa autorskiego, jak też na gruncie § 7 ust. 1 austriackiego prawa autorskiego. Podjęłam pierwsze w doktrynie dogłębne badania statusu prawnego państwowego zasobu geodezyjnego i kartograficznego, formułując przy tym kilka zaleceń rewizji polskiej regulacji prawnej w tym zakresie. Wypracowany model, przejrzysty i łączący w sobie różne cele i interesy podmiotów zaangażowanych w tworzenie map (ale też innych dzieł cyfrowych), byłby cennym osiągnięciem, które mogłoby stanowić wzorzec na skalę UE.

W rozdziale III dokonałam analizy autorskoprawnej mapy cyfrowej, poczynając od ujęcia holistycznego traktując mapę jako dzieło-hybrydę, kończąc na jej składowych, w tym danych satelitarnych. Będąc zwolenniczką syntezy nauk technicznych i prawnych, pogłębiłam ustalenia w zakresie zasad i sposobów tworzenia mapy analogowej przechodząc z gramatyki kartografii analogowej do gramatyki kartografii cyfrowej celem ustalenia, jak zmiany tu zachodzące oddziałują na ustalenia w zakresie prawa autorskiego. Tworzenie mapy cyfrowej związane jest z dużym nakładem inwestycyjnym, w związku z czym – z uwagi na niepewny charakter autorskoprawny mapy cyfrowej rozumianej holistycznie – ochrony poszukuje się także dla jej elementów. Analiza elementów składowych mapy cyfrowej pozwoliła wykazać, że „właściwą” składową mapy cyfrowej jest warstwa wektorowa, na którą składają się tzw. dane wektorowe. W tym zakresie niezbędne stało się nałożenie prowadzonych badań na sferę pojęciową prawa kosmicznego, w którym funkcjonują pojęcia danych pierwotnych, danych przetworzonych i przeanalizowanej informacji. Potwierdzeniem potrzeby prowadzenia badań na tym polu są najnowsze spory sądowe odnotowane w Stanach Zjednoczonych, gdzie rozwój nowych technologii jest olejem napędowym całej gospodarki. Sprawy takie jak *PhantomALERT, Inc. v. Google Inc.* z 2015 r. czy *the City of New York v. Geodata Plus, LLC* z 2007 r. dowiodły, że analiza autorskoprawna powinna skupiać jak w soczewce często badania o interdyscyplinarnym zasięgu, łączące w sobie ustalenia z pogranicza prawa i technologii tworzenia dzieł.

Tworzenie plików wektorowych, teledetekcja satelitarna, interoperacyjne łączenie elementów dzieła, możliwość ekstrakcji treści plików cyfrowych – to wszystko sprawia, że powszechnie przyznaje się, że w sektorze prawa kosmicznego poszukuje się sposobu dla objęcia ochroną nie tyle samej formy, co treści dzieła, lub przynajmniej jego fragmentów. Zagadnieniem stanowiącym ważną część rozważań w monografii było to, czy poszczególne elementy mapy podlegają ochronie prawa autorskiego jako takie. Potrzeba poszukiwania tejże jest uzasadniona próbą ustalenia, w jakim zakresie dane mogą być kopiowane przy jednoczesnym braku naruszenia prawa autorskiego oraz w jaki sposób zabezpieczyć interes prawny producenta dzieła informacyjnego w sytuacji braku adekwatnej ochrony prawnej. W tym kontekście celowe było ukazanie istniejących w literaturze światowej prawa autorskiego propozycji zmiany paradygmatów prawa autorskiego, które przy zachowaniu intencji ustawodawcy możliwie najbardziej próbują rozszerzyć zakres jego oddziaływania. Opisana przeze mnie analiza prawno-porównawcza dowodzi, że najskuteczniejsza ochrona elementów składowych mapy miałyby miejsce poprzez wprowadzenie osobnego prawa pokrewnego do sygnału, analogicznego względem prawa do nadań. Jak pokazuje podsumowanie istniejących propozycji zmian w doktrynie prawa autorskiego rozwiązanie to w sposób najskuteczniejszy, najpewniejszy i najmniej inwazyjny dla podwalin i paradygmatów systemu międzynarodowego prawa autorskiego pozwoliłoby chronić treść dzieła informacyjnego w niezbędnym zakresie.

Rozdział IV poświęcony został ustaleniu podstawowej kwestii: rodzaju utworu, jakim jest mapa cyfrowa. Zagadnienie to nie było jeszcze w literaturze polskiej badane w odniesieniu do mapy cyfrowej, natomiast także literatura zagraniczna traktuje tą - podstawową z autorskoprawnego punktu widzenia kwestię – wybiórczo. Podobnie, jak w poprzednim rozdziale wykazano, że uwzględnienie aspektów technologicznych tworzenia mapy cyfrowej prowadzi do zaskakujących rezultatów, w istocie sprawia, że dzieło ucieka jednoznacznej kwalifikacji z perspektywy norm prawa autorskiego, tym razem odnośnie do rodzajowości dzieł. Kategoria mapy cyfrowej została dokładnie zbadana pod kątem możliwości kwalifikowania jej jako utworu samoistnego i zależnego, kompilacji, utworu zbiorowego, współautorskiego, audiowizualnego lub programu komputerowego. Dokonując dogłębnej analizy orzeczenia Trybunału Sprawiedliwości UE *Freistaat Bayern v. Verlag Esterbauer GmbH* z 2015 r., przedstawiłam nadto liczne argumenty na rzecz potrzeby rewizji dyrektywy 96/9/WE. Konieczny do wdrożenia jest postulat wprowadzenia zmian w dyrektywie niosącymi dwa skutki: rozszerzenie zakresu jej zastosowania i zwiększenie pewności prawnej po stronie producenta. Stosowne postulaty *de lege ferenda* zostały w tej części pracy dokładnie omówione.

Wreszcie, w rozdziale V wychodząc z założenia, że walutą przetargową sektora kosmicznego są dane, zidentyfikowałam dominujące modele w praktyce udostępniania danych przestrzennych, w tym kosmicznych. Rozważania te wpisują się w dyskurs obecnie prowadzony na poziomie międzynarodowym i krajowym dotyczący ustalania zasad polityki udostępniania danych, tzw. polityki danych (ang. *data policy*). Polityka ta stanowi kluczowe zagadnienie, chociaż z uwagi na wielość koncepcji i stanowisk rządowych do dziś trwają dyskusje nad definitywnymi jej ramami. Kwestie wymagające określenia, to przykładowo takie, czy komercyjne rozpowszechnianie danych powinno być obliczone na zwrot kosztów inwestycji, czy też należy dane udostępniać szeroko i bez dodatkowych ograniczeń, tak by zyskiwały dodatkowe znaczenie aplikacyjne i umożliwiały rozruch biznesowy podmiotów prywatnych w sektorze kosmicznym i geoprzestrzennym.

V. Omówienie pozostałych osiągnięć naukowo-badawczych

Poza opracowaniem wskazanym w punkcie IV, od uzyskania stopnia doktora nauk prawnych, ogłosiłam drukiem monografię, stanowiącą rozwinięcie i uzupełnienie rozprawy doktorskiej, zatytułowaną: *Autor i prawo do autorstwa*, Warszawa 2011. Ponadto, opublikowałam szereg artykułów mieszczących się w tej tematyce, których przygotowanie było efektem prowadzonych przeze mnie dalszych pogłębionych badań.

Obok głównego nurtu moich badań, podejmowanych na polu prawa autorskiego, zajmowałam się także wybranymi problemami z zakresu umów cywilnoprawnych w działalności przedsiębiorców przesyłowych.

Moje zainteresowania naukowo-badawcze w zakresie nauk prawnych koncentrują się obecnie przede wszystkim na zagadnieniach prawnych towarzyszącym rozwojowi geoinformacji. Podstawowym obszarem zainteresowań są kwestie z zakresu prawa autorskiego i cywilnego materialnego związane z tworzeniem i zbieraniem danych oraz odpowiedzialność prawna temu towarzysząca.

Efektom prowadzonych przeze mnie badań naukowych są następujące cykle publikacji powiązanych tematycznie.

- **Cykl publikacji poświęconych problematyce autorstwa w prawie autorskim**

Na ten cykl składa się łącznie 19 pozycji, z czego najistotniejsze to:

1. *Autorstwo "zbiorowe" na przykładzie Wikipedii*, ZN UJ „Prace z Wynalazczości i

- Ochrony Własności Intelektualnej”, nr 4 (110), 2010, ss. 23-36
2. *Droit moral w wybranych systemach prawnych państw azjatyckich na przykładzie prawa do autorstwa utworu*, ZN UJ „Prace z Wynalazczości i Ochrony Własności Intelektualnej”, nr 3, 2013, ss. 46-68
 3. *On the implications of the unalienability of the right of authorship for ghostwriting contracts*, Review of Comparative Law, Vol. 18, 2013, ss. 77-92
 4. *Prawo do autorstwa : czy nasze paradygmaty potrzebują zmian?*, Czasopismo Prawno-Historyczne, 2014, z. 1, ss. 367-381
 5. *Ghostwriting revisited*, ZN UJ „Prace z Wynalazczości i Ochrony Własności Intelektualnej”, z. 125 (2014), ss. 99-128
 6. *Ghostwriting in polish copyright law : a new perspective needed?*, Journal of Intellectual Property Rights, New Delhi, z. 2, 2014, ss. 133-140
 7. *Droit moral in selected legal systems of Asia, by example of the right to authorship of a work : where are we coming from, and where are we going*, Pr. Nauk. UŚI., Silesian Journal of Legal Studies - Vol. 6 (2014), ss. 32-47
 8. *Layout czasopisma jako przedmiot ochrony prawa autorskiego : wybrane aspekty autorskoprawne* /współautor Mirosław Pawełczyk/, Monitor Prawniczy, nr 4, 2015, ss. 196-206
 9. *Autor i prawo do autorstwa utworu w wybranych systemach prawnych państw azjatyckich* [w:] *Wartości Azjatyckie, Polityka i prawa człowieka*, red. J. Marszałek-Kawa, Toruń 2010 (ss. 361-390)
 10. *Copyright culture in China : a few remarks by example of the right of authorship* [w:] *Asian values discourse - myths, paradoxes, perspectives*, red. J. Kawa-Marszałek, Toruń : Wydawnictwo Adam Marszałek, 2014, ss. 231-248
 11. *Umowa o stworzenie utworu w celu rozpowszechniania go pod cudzym nazwiskiem (umowa o ghostwriting) – analiza porównawczoprawna* [w:] *Wpływ europeizacji prawa na instytucje prawa handlowego*, red. J. Kruczałak-Jankowska, LexisNexis Warszawa 2013, ss. 342 – 353
 12. *Ghostwriting i inne postaci naruszeń prawa do autorstwa w szkolnictwie wyższym współczesnych Chin* [w:] *Globalna potęga Chin : czynniki i perspektywy*, red. J. Kawa-Marszałek, Toruń : Wydawnictwo Adam Marszałek, 2014, ss. 229-243
 13. *Ustawa o prawie autorskim i prawach pokrewnych : komentarz* / red. P. Ślęzak /współautorzy: M. Barański, K. Grzybczyk, M. Jankowska, I. Matusiak, M. Ożóg,

Moje zainteresowania badawcze prawem autorskim rozpoczęte jeszcze w okresie przygotowywania rozprawy doktorskiej zaowocowały dalszymi badaniami, w których zajmowałam się głównie zagadnieniami ghostwritingu i instytucji autorskich praw osobistych w Azji. Publikacją, która w mojej ocenie ma szczególny walor naukowy, patrząc z perspektywy podejmowania zagadnień polskiego prawa autorskiego w literaturze światowej, ma tekst *Ghostwriting in polish copyright law : a new perspective needed?*, który ukazał się w jednym z bardziej prestiżowych czasopism z zakresu własności intelektualnej *Journal of Intellectual Property Rights*, z siedzibą w New Delhi. Ma on dla mnie szczególne znaczenie, gdyż jeszcze w chwili wysyłania mojego tekstu (dnia 07.11.2013r.) czasopismo to znajdowało się na liście A czasopism z punktacją 15 punktów, stanowiąc jedno z nielicznych tak wysoko punktowanych czasopism w mojej dziedzinie. W publikacji tej przedstawiłam na forum międzynarodowym ramy autorskoprawne funkcjonowania instytucji ghostwritingu w Polsce oraz wypracowaną przeze mnie w okresie po doktoracie *hybrydową koncepcję ghostwritingu*. Zagadnienie to stanowi fragment szerszego problemu, jakim jest niezbywalność i niezrzekalność prawa do autorstwa. Powyższa autorska koncepcja stanowiła rezultat szerszej analizy obejmującej rozwój podejścia indywidualistycznego do koncepcji autorstwa - od teorii przedmodernistycznych, modernistyczną (romantycznego twórcy) po teorie postmodernistyczne - i jego konfrontację z postępującym zjawiskiem „odindywidualizowania autorstwa” (dokonanej w artykule *Prawo do autorstwa : czy nasze paradygmaty potrzebują zmian?*).

Hybrydowa koncepcja ghostwritingu, została bardzo szeroko przedstawiona także w artykule *Ghostwriting revisited*. Argumenty za jej uwzględnieniem oparłam na głębszej refleksji pragnącej połączyć z jednej strony sztywne założenia polskiej ustawy autorskoprawnej oraz tradycyjne postrzeganie ghostwritingu w polskiej doktrynie prawa z codzienną praktyką jego stosowania oraz spostrzeżeniami i koncepcjami zyskującymi aprobatę na gruncie obcych ustawodawstw.

Równolegle do badań nad ghostwritingiem w ujęciu prawa polskiego zajmowałam się studiami dotyczącymi regulacji autorskoprawnych w wybranych porządkach prawnych krajów azjatyckich, zwłaszcza Chin. Część badań w tym zakresie prowadziłam w bibliotekach University of Hertfordshire, Hatfield (Wielka Brytania) oraz Max Planck Institut für Geistiges Eigentum, Wettbewerbs- und Steuerrecht (MPI), Monachium (Niemcy). Badania te

prorowadzone w okresie 2010-2014 okazały się szczególnie aktualne z uwagi na wejście w życie w Chinach z dniem 1 stycznia 2013 r. ustawy dotyczącej środków zwalczania plagiatu prac dyplomowych i innych oszukańczych zachowań (ang. „Measures on Dealing with Degree Dissertations Plagiarism and Fraud Behaviours”). Część rezultatów badań w tym zakresie ogłosiłam w *Copyright culture in China : a few remarks by example of the right of authorship* [w:] *Asian values discourse - myths, paradoxes, perspectives*, red. J. Kawa-Marszałek oraz w *Ghostwriting i inne postaci naruszeń prawa do autorstwa w szkolnictwie wyższym współczesnych Chin* [w:] *Globalna potęga Chin : czynniki i perspektywy*, red. J. Kawa-Marszałek.

Powyższy cykl został zwieńczony udziałem w grupie autorów przygotowujących komentarz do ustawy o prawie autorskim pod red. P. Ślęzaka, do którego przygotowywałam zagadnienia obejmujące pojęcie autora, autorskie prawa osobiste, rodzaje utworów oraz naruszenie autorskich praw osobistych.

- **Cykl publikacji poświęconych problematyce umów cywilnoprawnych w działalności przedsiębiorców przesyłowych**

Na ten cykl składa się 11 pozycji, w tym:

1. *Charakter prawny kontraktów długoterminowych w energetyce* /współautor M. Pawełczyk/, *Przegląd Ustawodawstwa Gospodarczego*, nr 6, 2011, ss. 2-8
2. *Łączenie spółek kapitałowych a sukcesja prawa do rekompensaty na pokrycie kosztów osieroconych wynikających z KDTów* /współautor M. Pawełczyk/, *Polityka Energetyczna*, vol. 14, 1/2011, ss. 123-143
3. *Prawo energetyczne : komentarz* /współautorzy M. Jankowska, M. Pawełczyk, B. Pikiewicz, P. Sokal, R. Walczak/ red. M. Pawełczyk - Poznań : Polskie Wydawnictwo Prawnicze IURIS, 2012, ss. 781, współautorstwo 428 stron
4. *Wykładnia pojęcia „koszt energii elektrycznej” na gruncie kształtowania i kalkulacji taryf oraz rozliczeń w obrocie energią elektryczną* /współautor M. Pawełczyk/ *Przegląd Ustawodawstwa Gospodarczego*, nr 3, 2013, ss. 2-6
5. *Wypowiedzenie umowy o zaopatrzenie w wodę i odprowadzanie ścieków przez przedsiębiorstwo wodno-kanalizacyjne lub gminną jednostkę organizacyjną* /współautor M. Pawełczyk/, *Przegląd Ustawodawstwa Gospodarczego*, nr 5, 2012, ss. 2-9
6. *Dopuszczalność prawna wypowiedzenia umowy sprzedaży energii cieplnej przez*

- przedsiębiorstwo energetyczne* /współautor M. Pawełczyk/, Przegląd Ustawodawstwa Gospodarczego, nr 8, 2014, ss. 2-10
7. *Zasady zbiorowego zaopatrzenia w wodę i zbiorowego odprowadzania ścieków* /współautor M.M. Sokołowski/ [w:] *Ustawa o zbiorowym zaopatrzeniu w wodę i zbiorowym odprowadzaniu ścieków : komentarz*, red. Mirosław Pawełczyk, Warszawa : Wydawnictwo Polskiej Fundacji Prawa Konkurencji i Regulacji Sektorowej Ius Publicum, 2014, ss. 64-138
 8. „*Korzystanie z trwałego i widocznego urzędzenia*” jako przesłanka zasiedzenia służebności gruntowej odpowiadającej treści służebności przesyłu /współautor M. Pawełczyk/, *Palestra* 1-2/2013, ss. 64-78
 9. *Widoczność urzędzenia jako przesłanka zasiedzenia służebności na podstawie art. 292 k.c. : glosa do postanowienia Sądu Najwyższego z 26.07.2012 r. (II CSK 752/11)* /współautor Mirosław Pawełczyk/, *Glosa*, 2014, nr 2, ss. 39-47

Ten cykl publikacji cechuje różnorodność oraz szeroki zakres spectrum prowadzonych badań, poczynając od zagadnień prawa energetycznego po uwarunkowania prawne istniejące w sektorze wodno-kanalizacyjnym. Na ten cykl składają się także prace nad instytucją służebności przesyłowej, która do obecnej chwili wywołuje wiele ożywionych dyskusji w doktrynie i orzecznictwie.

W jednych z pierwszych prac z tego cyklu, przygotowanych jeszcze w 2011 r. we współpracy z prof. UŚ dr hab. M. Pawełczykiem, dokonano pierwszej w kraju tak gruntownej analizy pojęcia i charakteru prawnego kontraktów długoterminowych oraz tzw. kosztów osieroconych (*Charakter prawny kontraktów długoterminowych w energetyce oraz Łączenie spółek kapitałowych a sukcesja prawa do rekompensaty na pokrycie kosztów osieroconych wynikających z KDTów*).

Od 2011 do 2014 r. zajmowałam się także prawem energetycznym, a szereg zagadnień prywatnoprawnych, w tym umowy w sektorze energetycznym, zgłębiałam bardzo dokładnie na potrzeby prac nad komentarzem, przygotowywanym pod redakcją prof. UŚ dr hab. M. Pawełczyka. W tym zakresie zajmowałam się między innymi charakterem prawnym umów energetycznych, ich systematyką, minimalną treścią umowy pojęciem ceny w sektorze energetycznym, *unbundlingiem* oraz klauzulami niedozwolonymi (*Prawo energetyczne : komentarz* /współautorzy M. Jankowska, M. Pawełczyk, B. Pikiwicz, P. Sokal, R. Walczak/ red. M. Pawełczyk). Badania te rozwijałam dalej z prof. UŚ dr hab. M. Pawełczykiem, z którym ogłosiłam pracę *Wykładnia pojęcia „koszt energii elektrycznej” na gruncie*

kształtowania i kalkulacji taryf oraz rozliczeń w obrocie energią elektryczną. W tej pozycji przeprowadziliśmy pionierską z teoretycznego i praktycznego punktu widzenia analizę pojęcia „koszt energii elektrycznej”, która nabiera szczególnej doniosłości w kontekście uprawnienia przedsiębiorstwa przesyłowego do zastosowania preferencyjnych stawek opłaty za świadczenia usług przesyłania lub dystrybucji energii elektrycznej. Wraz z prof. UŚ dr. hab. M. Pawełczykiem przygotowaliśmy w tamtym okresie także pracę *Dopuszczalność prawna wypowiedzenia umowy sprzedaży energii cieplnej przez przedsiębiorstwo energetyczne.* Ta pozycja naukowa, jak też komentarz, stały się przedmiotem szerszego cytowania zarówno w polskim orzecznictwie, jak też w doktrynie prawa energetycznego.

W tym okresie, moja uwaga skupiona była także na sektorze wodno-kanalizacyjnym, a moje zainteresowania naukowe także dotyczyły charakteru prawnego umowy o doprowadzanie wody i odprowadzanie ścieków oraz rozkładu praw i obowiązków wynikających z tej umowy. Część rezultatów mojej pracy badawczej ogłosiłam w komentarzu pod red. M. Pawełczyka *Ustawa o zbiorowym zaopatrzeniu w wodę i zbiorowym odprowadzaniu ścieków : komentarz* oraz w współautorskiej publikacji przygotowanej z prof. UŚ dr. hab. M. Pawełczykiem *Wypowiedzenie umowy o zaopatrzenie w wodę i odprowadzanie ścieków przez przedsiębiorstwo wodno-kanalizacyjne lub gminną jednostkę organizacyjną.*

Zajmując się zagadnieniami prawnymi funkcjonowania sektora przesyłowego, jako cywilistka, wiele uwagi poświęciłam zagadnieniu prawa cywilnego materialnego - służebności przesyłu. Pierwsze publikacje, przygotowane we współautorstwie z prof. UŚ dr. hab. M. Pawełczykiem, dotyczyły wykładni pojęcia widoczności urządzenia przesyłowego („*Korzystanie z trwałego i widocznego urządzenia*” jako przesłanka zasiedzenia służebności gruntowej odpowiadającej treści służebności przesyłu czy *Widoczność urządzenia jako przesłanka zasiedzenia służebności na podstawie art. 292 k.c. : glosa do postanowienia Sądu Najwyższego z 26.07.2012 r.*).

Obecnie, zaliczam się do grona autorów przygotowujących 5-tomowy komentarz do prawa cywilnego pod red. Prof. UŚ dr. hab. M. Habdas. Opracowuję w nim samodzielnie rozdział dotyczący służebności (art. 285 – 305² k.c.), ok. 90 stron. W opracowaniu tym łączę aspekty teoretyczne stosowania tej instytucji z aspektami praktycznymi, w tym dokonałam bardzo wnikliwej analizy licznych orzeczeń, wydawanych począwszy od sądów rejonowych, po SN.

- **Cykl publikacji z zakresu prawa gospodarczego i handlowego**

Na ten cykl składają się następujące pozycje:

1. *Nabywanie akcji własnych w ramach przymusowego odkupu akcji na podstawie art. 4181 k.s.h.* /współautor M. Pawełczyk/, Prawo Spółek, nr 3, 2011, ss. 23-33
2. *Podwyższenie kapitału zakładowego w komunalnej spółce akcyjnej* /współautor M. Pawełczyk/, Prawo Spółek, nr 6, 2012, ss. 6-15
3. *Wykup mieszkań budowanych przez TBS* /współautor M. Pawełczyk/, Świat Nieruchomości, nr 4 (78) 2011, ss. 49-53
4. *Uwarunkowania prawne prowadzenia działalności inwestycyjnej przez TBS-y* /współautor M. Pawełczyk/, Świat Nieruchomości nr 3, 2012, ss. 47-52
5. *Akcje jednogroszowe* /współautor M. Pawełczyk/ Przegląd Prawa Handlowego 3/2013, ss. 35-42

W publikacjach dotyczących prawa gospodarczego i handlowego zajmowałam się zagadnieniami aktualnymi, będącymi przedmiotem bieżącej uwagi doktryny. Prace te podejmowane były wspólnie z prof. UŚ dr. hab. M. Pawełczykiem i koncentrowały się wokół zagadnień przymusowego odkupienia akcji oraz uwarunkowań prawnych funkcjonowania TBS-ów. Z tego okresu pochodzi praca na temat *Akcji jednogroszowych*, w której po raz pierwszy w literaturze poświęciliśmy więcej uwagi tej instytucji. Nakreśliśmy pojęcie akcji nominalnej, wartości emisyjnej i wartości księgowej akcji jednogroszowych oraz przeanalizowaliśmy możliwość prawną nabywania pojedynczych akcji poniżej wartości 1 gr. Ukazano także kwestie stosowania tej instytucji w praktyce w relacji do splitu i przymusowego odkupu akcji.

Naszymi badaniami objęliśmy także uwarunkowania prawne dla działalności inwestycyjnej TBS-ów, w tym stworzyliśmy przykładowe modele, według których TBS-y mogłyby funkcjonować.

- **Cykl publikacji poświęconych zagadnieniom prawnym istniejącym w obszarze geoinformacji**

Na cykl ten składają się następujące publikacje naukowe:

1. *Korzystanie z zasobów witryny internetowej Geoportalu a dozwolony użytek w prawie autorskim* /współautor M. Pawełczyk/, Przegląd Ustawodawstwa Gospodarczego, nr 2, 2012, ss. 2-12

2. *Autonomy of will versus fair use of copyright materials modification by example of the Geoportal website* [in:] *Private Autonomy in Germany and Poland and in the Common European Sales Law*, eds. T. Drygala, B. Heiderhoff, M. Staake, G. Żmij, Munich: Sellier European Law Publishers 2012, pp. 63-76
3. *Komentarz do art. 1 - 8 ustawy o infrastrukturze informacji przestrzennej* / Marlena Jankowska. // LEX (Online) 2013
4. *Geospatial information systems : copyright ambiguities arising from the implementation of the INSPIRE Directive* [w:] *Scientific, technological and legal background of creating integrated biotic databases*, red. M. Nowak - Poznań : Wydawnictwo Naukowe UAM, 2015, ss. 9-19
5. *Spatial data in wide geospace* / monografia; współautorzy: T. Adameczyk, V. Begović, A. Bieda, E. Bielecka, P. Bugaj, A. Dawidowicz, I. Džunić, M. Gajos, M. Jankowska, D. Kereković, K. Krukowska, H. Kryszk, K. Kurowska, P. Parzych, O. Rahmonov, I. Schrunk, E. Wójciak, R. Żrobek/, Croatian Information Technology Society, GIS Forum, Nacionalna knjižnica, Zagreb 2014, ss. 116 (7 arkuszy)
6. *Access to Spatial Data and its Limitations. Legal Aspects* /monografia; współautorzy: G. Szpor, D.-U. Galetta, M. Trzos, M. Badowski, A. Gryszczyńska, D. Chromicka, P. Drobek, I. Solodovnik, M. Jankowska, M. Kulawiak, udział 10%, Croatian Information Technology Society, GIS Forum, Nacionalna knjižnica, Zagreb 2015, ss. 144
7. *Enhancing a City via GIS: Issues and Challenges* / monografia; współautorzy: I. Cieślak, M. Dobińska, M. Jankowska, M. Kiedrowicz, A. Kowalczyk, M. Kulawiak, K. Szuniewicz, B. Szypuła, A. Zwirowicz-Rutkowska/, Croatian Information Technology Society, GIS Forum Nacionalna knjižnica, Zagreb 2015, ss. 77
8. *Geographic Information System for Flood Hazard Analysis and Early Warning Using Numerical Weather Predictions* /co-authors: M. Kulawiak, A. Chybicki, Ł. Markiewicz, M. Jankowska/ [in:] *Surface models for geosciences*, red. K. Růžicková, T. Inspektor, Cham : Springer International Publishing Switzerland, 2015, pp. 151-164
9. *Cartographic work as a database after the Court of Justice judgment of 29 October 2015*, ZN UJ „Prace z Wynalazczości i Ochrony Własności Intelektualnej”- z. 132, 2016, ss. 56-76

10. *Geodata – A New Object of Intellectual Property?*, ZN UJ „Prace z Wynalazczości i Ochrony Własności Intelektualnej” – z. 137, 2017, ss. 76-97

Nadto na ten cykl składa się współredakcja publikacji zwartych i oraz współautorstwo rozdziałów:

1. *Geoinformation. Law and Practice*, red. M. Jankowska i M. Pawełczyk, Ius Publicum Warszawa 2014, ISBN 978-83-64611-01-8, ss. 232
2. *Geoinformacja. Prawo i praktyka*, red. M. Jankowska i M. Pawełczyk, Ius Publicum Warszawa 2014, 978-83-64611-05-6, ss. 245
3. *AI: Law, Philosophy & Geoinformatics*, red. M. Jankowska, M. Pawełczyk, M. Kulawiak, Ius Publicum Warszawa 2015, ISBN 978-83-64611-88-9, ss. 210

Pierwszą publikację z tego cyklu poświęciłam wraz z prof. UŚ dr. hab. M. Pawełczykiem wątpliwościom, jakie narodziły się wraz z interpretacją postanowień Regulaminu GEOPORTAL.GOV.PL (*Korzystanie z zasobów witryny internetowej Geoportalu a dozwolony użytek w prawie autorskim*). Studium to łączyło zagadnienia z zakresu prawa autorskiego i prawa publicznego: materiału urzędowego w rozumieniu art. 4 pr.aut., dozwolonego użytku oraz wolnych standardów i licencji oraz postanowień ustawy z dnia 4 marca 2010 r. o infrastrukturze informacji przestrzennej. Powstało ono krótko po wejściu tej ustawy w życie, w związku z czym dostarczyliśmy w nim wstępnej oceny istniejących unormowań prawnych i Regulaminu Geoportalu, zarysowaliśmy wątpliwości i możliwe kierunki zmian.

Moją uwagę przykuł brak pozycji w doktrynie polskiej na temat powyższej ustawy jak też brak szerszych odniesień do dyrektywy INSPIRE, w związku z czym zostałam zaproszona przez dr. K. Felchnera do przygotowania komentarza do tejże ustawy dla lex/el., co też uczyniłam przygotowując komentarz do art. 1- 8 u.i.i.p. Punktem wyjścia do dalszej analizy stał się dla mnie art. 2 u.i.i.p., bardzo ogólnie normujący relację u.i.i.p. do prawa autorskiego.

W 2013 r. moje badania spotkały się dalej z zainteresowaniem naukowców reprezentujących nauki przyrodnicze na UAM w Poznaniu. Pan dr M. Nowak zaprosił mnie do przedstawienia zagadnień prawa autorskiego odnośnie do projektu BioGIS na konferencji na UAM (9-10.10.2013) oraz w publikacji (*Geospatial information systems : copyright ambiguities arising from the implementation of the INSPIRE Directive*).

Chcąc uczynić z tego zagadnienia mój główny obszar badań oraz kierując się chęcią szerzenia kanałów wymiany spostrzeżeń w dyskursie prawnym dotyczącym geoinformacji przygotowałam projekt książkowy, w którym zebrałam jak największe spectrum problematyki prawnej geoinformacji. Samodzielnie w tym celu zebrałam szerokie międzynarodowe grono autorów, którzy zechcieli podzielić się swoimi doświadczeniami i badaniami na polu geoinformacji. Reprezentowali oni liczne ośrodki zagraniczne i różne dyscypliny nauk, od prawnych po nauki techniczne, a byli to: prof. G. Bartha (Węgry, Miskolc University), prof. V. Chkhaidze (Gruzja, Tbilisi Technical University), prof. G. Cho (Australia, University of Canberra), prof. F. von der Dunk (Stany Zjednoczone, University of Nebraska), prof. J. Salukvadze (Gruzja, Tbilisi State University), prof. UŚ dr hab. M. Pawełczyk (Uniwersytet Śląski w Katowicach), dr J. Bulens (Holandia, Wageningen University), dr K. Felchner (Uniwersytet Jagielloński), dr W. Vullings (Holandia, Wageningen University), dr M. Badowski (Niemcy, Universität Osnabrück), dr M. Danes (Holandia, Wageningen University), J. Kaufmann (Szwajcaria, Kaufmann Consulting). W redakcji książki współpracowałam z prof. UŚ dr hab. M. Pawełczykiem. Wraz z nim przygotowałam także trzy rozdziały do tej pozycji stanowiące wprowadzenie do rozważań. Kierowana chęcią szerzenia badań nad zagadnieniami prawnymi geoinformacji przygotowałam, przy pomocy R. Fenca – doktoranta filologii angielskiej na KUL, polskojęzyczną wersję tej książki, samodzielnie tłumacząc spore jej fragmenty i nadzorując jego tłumaczenie.

Moje badania nad geoinformacją prezentowałam na licznych konferencjach, w tym wygłosiłam 11 referatów anglojęzycznych na temat ochrony autorskoprawnej systemów informacji przestrzennej, rodzajów licencji w geoinformacji oraz odpowiedzialności prawnej za wadliwą informację. W okresie 2014-2015 byłam w gronie autorów przygotowujących interdyscyplinarne monografie współautorskie na temat danych przestrzennych (*Spatial data in wide geospace, Access to Spatial Data and its Limitations. Legal Aspects, Enhancing a City via GIS: Issues and Challenges*).

W dalszej kolejności, zainspirowana technologią tworzenia danych przestrzennych i GIS, podjęłam badania nad sztuczną inteligencją w zakresie jej podmiotowości prawnej oraz odpowiedzialności prawnej za szkodę. Tematyka ta stała się kolejną, która została przeze mnie wybrana jako wiodąca w kolejnym badawczym projekcie książkowym, współredaktorem którego tym razem był nie tylko prof. UŚ dr hab. M. Pawełczyk, lecz także dr M. Kulawiak (Politechnika Gdańska), reprezentujący nauki geoinformatyczne. Podobnie, jak w przypadku książki poświęconej geoinformacji przy tym projekcie kierowałam pracą autorów z wielu

zagranicznych ośrodków badawczych (por. pkt. F załącznika nr 3).

Co ważne, w 2015 r. jako ekspert zostałam zaproszona na konferencję OpenStreetMap *State of the Map*, organizowaną w siedzibie ONZ w Nowym Jorku w dniach 6-8.06.2015 r., gdzie wygłosiłam referat na temat zmagania prawa autorskiego z rozwojem nowych technologii w geoinformacji. W ślad za moją prezentacją zostałam zaproszona do grona Lisensing Working Group przy OpenStreetMap Foundation, którego jestem członkiem jako ekspert od lipca 2015 r. do chwili obecnej.

Pobyt badawczy w bibliotece na University Nebraska Lincoln, College of Law w 2015 r. pozwolił mi zgromadzić literaturę na potrzeby mojej monografii habilitacyjnej oraz zrozumieć zależności istniejące między prawem własności intelektualnej oraz prawem kosmicznym. Prowadzone przeze mnie badania oraz perspektywa łączenia aspektów prawnych i technologicznych w dyskursie prawniczym pozwoliły mi zdobyć w r. ak. 2016/2017 *Endeavour Research Fellowship*, przyznanego od rządu Australii na projekt „The Digital Map: An international comparative analysis of copyright law paradigms”. Pobyt na University of Technology Sydney pozwolił mi spojrzeć na prawie gotową wówczas rozprawę habilitacyjną z nowej perspektywy i utwierdzić się w przekonaniu, że podjęte przeze mnie badania pragnę kontynuować w przyszłości. W marcu 2017 r. wygłosiłam referat na temat projektowanej ochrony prawnoautorskiej dla danych cyfrowych w Melbourne Law School, Australia, dzieląc się swoimi przemyśleniami m.in. z prof. Samem Ricketsonem. Pod koniec marca 2017 r. zostałam także zaproszona na wydział prawa Uniwersytetu w Hongkongu, by zaprezentować moje badania.

Część rezultatów moich badań opublikowałam w studiach anglojęzycznych w Zeszytach Naukowych UJ „Prace z Prawa Własności Intelektualnej” i mam nadzieję prezentować na forum międzynarodowym spostrzeżenia doktryny polskiego prawa autorskiego (*Cartographic work as a database after the Court of Justice judgment of 29 October 2015, Geodata – A New Object of Intellectual Property?*).

VI. Pozostałe publikacje

Opublikowałam także szereg prac dotyczących prawa cywilnego, które nie stanowią jednotematycznych serii publikacji. Między innymi, dwie z nich poświęciłam zagadnieniu tranzytu i kontroli granicznej podróbek (*Tranzyt towarów naruszających prawa własności intelektualnej a przedsiębiorca zagraniczny [w:] Przedsiębiorca zagraniczny w Polsce. Aspekty prawne*, red. M. Pawełczyk, R. Stankiewicz, Bydgoszcz 2014, ss. 11-30; *Kontrola graniczna jako środek ochrony przedsiębiorcy w walce z piractwem i podróbkami – rozważania na*

gruncie prawa międzynarodowego i europejskiego [w:] *Kontrola Działalności Gospodarczej*, red. M. Pawełczyk, R. Stankiewicz, Warszawa 2013, ss. 97-116).

Zajmowała się także zagadnieniem ochrony dóbr osobistych w kampanii wyborczej (*Ochrona dóbr osobistych kandydatów w trakcie trwania kampanii wyborczej : uwagi praktyczne*, Monitor Prawniczy, nr 17, 2015).

VII. Plany i zamierzenia naukowe

Przygotowanie monografii *Charakter prawny mapy cyfrowej* oraz pobyt badawczy na UTS stały się dla mnie przyczynkiem do rozpoczęcia prac jeszcze w tym roku nad przygotowaniem obszernej rozprawy anglojęzycznej poświęconej autorskoprawnej ochronie danych przestrzennych i systemów informacji przestrzennej. Wspólnie z dr I. Alexander (UTS, Australia) przygotowałam artykuł naukowy do Melbourne University Law Review (czasopismo z listy A, 20 pkt.), który został wstępnie pozytywnie przyjęty do dalszej recenzji. Mam nadzieję współpracować z dr I. Alexander nad kolejnymi publikacjami naukowymi.

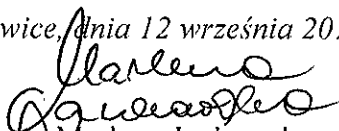
Mam zamiar, wspólnie z prof. UŚ dr. hab. M. Pawełczykiem, dr. hab. Sławomirem Augustynem (WAT w Warszawie) oraz dr. M. Kulawiakiem (PG w Gdańsku) przygotować publikację zbiorową na temat „Earth Observation and Navigation – Law & Technology”, która ukaże się pod koniec tego roku kalendarzowego.

Pragnę rozszerzyć moje badania prowadzone głównie w sferze prawa autorskiego i geoinformacji o zagadnienia cywilnoprawnej przynależące do prawa kosmicznego. Poza tym, pragnę podjąć badania nad uregulowaniem prawnym dla technologii lokalizacyjnych oraz prawem do prywatności w świecie nowych technologii.

W 2017 r. nakładem Wolters Kluwer zostanie wydany komentarz do ustawy prawo cywilne pod redakcją Prof. UŚ dr. hab. M. Habdas. W ramach tego przedsięwzięcia powierzono mi omówienie przepisów dotyczących służebności osobistych, gruntowych i przesyłu.

Moje plany naukowe wiążą się także z prawem cywilnym materialnym. W pierwszej kolejności zamierzam kontynuować badania naukowe nad podmiotowością sztucznej inteligencji, jak też odpowiedzialnością prawną za szkodę wyrządzoną zarówno przez agentów sztucznej inteligencji jak też przez wadliwą informację.

Katowice, dnia 12 września 2017 roku

Marlena Jankowska